
**THE IMPACT OF POLITICAL INSTABILITY IN SOME EUROPEAN STATES ON
THE EVOLUTION OF THE EURO**

Manuela Niță, Assist. Prof., PhD, "Valahia" University of Târgoviște

Abstract: In the last years the euro has been marked by political and economic instability of some European states. Events in Ukraine deepened the euro crisis, which made some analysts to predict a bleak future regarding the existence of the Single Euro Payments Area.

European institutions make efforts to ensure the stability of the euro, although at the national level there are many skeptics who do not support the idea of the euro unit.

In the present study we are doing an incursion on different views of senior officials of the European countries with the euro vast experience, and the representatives of the states in the process of adopting the euro and on the other hand, we will analyze European policies which are in progress in this area.

Based on this analysis we will identify new factors that can lead to stability / instability of the euro area and their influence on Romania.

Keywords: Euro, Single Euro Payments Area, euro crisis, european currency, euro stability.

1. Considerații introductive

Uniunea Europeană este supusă în ultima decadă, unor noi și continue provocări ce vizează stabilitatea sa din punct de vedere politic, economic, monetar și ca o consecință a acestora, din punct de vedere social.

Marcată profund de crizele economice prin care au trecut unele din statele sale: Grecia, Irlanda, Cipru, Portugalia, Spania, state care au adoptat moneda euro, Uniunea Europeană a trebuit să se mobilizeze, să găsească soluții, să dezvolte politici de sustenabilitate financiară și chiar să configureze instituții noi de control financiar-bancar¹.

Criza din zona euro a determinat liderii europeni să adopte noi acorduri cum ar fi "Pactul pentru euro" ce prevede o coordonare mai bună a politicilor economice existente, al cărui scop este creșterea competitivității și al convergenței economice.

De asemenea, liderii europeni semnează Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea supranumit și Pactul fiscal prin care își propun o mai bună supraveghere a zonei euro, prin înființarea unui nou agent de supraveghere bancară subordonat Băncii Centrale Europene.²

Statele europene, fără excepție, atât cele care au adoptat moneda euro, cât și cele aflate în curs de adoptare, se confruntă cu propriile dificultăți economice la o scară mai mică sau mai mare.

În fața acestor provocări, statele noneuro, care deși prin angajamentele naționale și-au propus adoptarea euro la un anumit termen, își revaluează capacitățile de trecere la noua monedă la termenul preconizat, prin realizarea și respectarea criteriilor de convergență stabilite prin Tratatul de la Maastricht.

---

¹ Aceste preocupări s-au desprins încă din anul 2009 când miniștrii finanțelor din Uniunea Europeană și-au propus înființarea unor noi autorități europene de supraveghere a sectorului bancar, a asigurărilor și a piețelor titlurilor de valoare: Autoritatea bancară europeană; Autoritatea europeană pentru asigurări și pensii ocupaționale; Autoritatea europeană pentru valori mobiliare și piețe.

² A se vedea în acest sens Declarația reuniunii la nivel înalt a zonei euro din 29 iunie 2012

2. Instabilitatea politică, factor de influență în sfera economică

Uniunea Europeană monitorizează atent evoluția politică a statelor membre, inclusiv a proceselor electorale aflate în desfășurare, fiind îngrijorată față de orice tensiune care ia amploare în interiorul unui stat membru. În aceeași măsură, atenția sa este îndreptată și față de statele europene, nemembre ale uniunii care pot influența și destabiliza economic, chiar și politic statele învecinate.

Organizațional, Uniunea este pregătită pentru a gestiona asemenea momente. Încă din iulie 2010 este înființat³ Serviciul European de Acțiune Externă ce reprezintă corpul diplomatic al Uniunii Europene. Acesta are rolul de a sprijini pe responsabilul UE pentru afaceri externe (Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate, Catherine Ashton) în gestionarea politicii externe și de securitate comună. Prin intermediul acestui serviciu, Uniunea stabilește relații diplomatice cu aproape toate țările lumii, încheie parteneriate strategice cu principalii actori internaționali, colaborează cu țările emergente și a semnat acorduri bilaterale de asociere cu mai multe țări vecine. În prezent, UE este reprezentată printr-o rețea de 136 de delegații, care îndeplinesc un rol similar cu cel al unei ambasade⁴.

În același timp, noi state sunt pregătite să adere la UE, mai precis Albania, Bosnia-Herțegovina, Macedonia, Kosovo, Muntenegru, Serbia, Turcia care în ultimele decenii au fost măcinate de conflicte interne. Raportându-se la acestea, comisarul european Ștefan Füle prezentând Pachetul anual de extindere, constată că Uniunea în ultimii cinci ani a pus accent pe trei piloni principali: statul de drept, guvernanta economică și reforma administrației publice, măsuri care au dat roade, statele candidate obținând rezultate concrete prin reforme care transformă treptat țările în cauză, îmbunătățind stabilitatea în vecinătatea noastră imediată⁵.

Comisia Europeană în documentul intitulat ”Strategia de extindere și principalele provocări 2014-2015”,⁶ remarcă progresele realizate în vederea îndeplinirii condițiilor necesare, inclusiv cele din cadrul procesului de stabilizare și de asociere, arătând că sunt esențiale relațiile de bună vecinătate și cooperare regională favorabile incluziunii. De asemenea se constată că, deși sunt vizibile progresele pe parcursul anului trecut, unele probleme rămân deschise în continuare, dar se continuă eforturile de combatere a problemelor existente atât pe plan bilateral între țările candidate dar și cu statele membre, inclusiv sub auspiciile ONU, dacă este cazul.

În cele ce urmează vom face scurte aprecieri asupra fiecărui stat în parte, referindu-ne la statele candidate în viitorul apropiat la aderarea la UE, conform Comunicatului Comisiei din 08.10.2014.

Serbia și Kosovo au făcut progrese remarcabile, mijlocite și de intervenția Înaltului Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate, Catherine Ashton, care a facilitat realizarea unui dialog la nivel înalt între Belgrad și Pristina, ce a condus la un acord istoric intitulat „Dialogul Belgrad-Pristina” ce are ca scop promovarea cooperării, realizarea de progrese conform obiectivelor stabilite de UE și nu în ultimul rând creșterea nivelului de trai.

³ Prin decizia Consiliului Uniunii Europene nr. 2010/427/UE din 26 iulie 2010, publicată în J.O. L 201/30 din 03.08.2010

⁴ http://eeas.europa.eu/what_we_do/index_ro.htm

⁵ http://eeas.europa.eu/top_stories/2014/081014_enlargement_package_en.htm

⁶ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Enlargement Strategy and Main Challenges 2014-2015* din 08.10.2014

Misiunea Uniunii Europene în Kosovo (EULEX) are ca obiectiv central acordarea de asistență și sprijin autoritățile din Kosovo în domeniul statului de drept, cu un accent specific asupra sistemului judiciar. Kosovo se confruntă cu numeroase provocări, cum ar fi în principal, reforma economică, legislativă, administrativă și electorală.

Serbia, deși afectată puternic de inundațiile din vara 2014, cu un impact economic considerabil, continuă procesul de aderare, asumându-și angajamentul de normalizare a relațiilor cu Kosovo, făcând progrese în ceea ce privește reforma administrativă dar și asupra independenței justiției⁷.

Muntenegru se remarcă prin măsurile întreprinse pentru a pune în aplicare planul de acțiune conform angajamentelor asumate prin negocierile de aderare, dar în același timp trebuie să accelereze reforma anticorupție. De asemenea, reprezentanții europeni apreciază că Muntenegru trebuie să adopte de urgență o lege privind finanțarea partidelor politice și să existe preocupări cu privire la asigurarea libertății de exprimare și mass-media. Totodată, se consideră că este necesară depolitizarea funcției publice și creșterea profesionalismului.

În ceea ce privește Macedonia, negocierile de aderare nu au fost deschise, dar se înregistrează progrese în ceea ce privește reforma administrației publice, precum și cooperarea activă polițienească regională și internațională. Acest stat menține un nivel ridicat de aliniere la acquis-ul comunitar. Chiar și în aceste condiții au existat motive de îngrijorare privind politizarea instituțiilor de stat și controlul guvernamental asupra mass-mediei. Crizele politice dintre partidele guvernamentale și de opoziție au arătat că interesele de partid prevalează asupra intereselor naționale. O altă problemă pe care trebuie să o tranșeze definitiv Macedonia este încheierea disputei cu Grecia cu privire la numele țării.

Referitor la Albania, reprezentanții europeni apreciază că s-au făcut progrese vizibile în ultima perioadă ce privesc: reforma sistemului judiciar, îmbunătățirea luptei împotriva corupției, s-a intensificat lupta împotriva crimei organizate, a criminalității economice și a traficului de ființe umane. În același timp, Albania trebuie să facă eforturi pentru a continua reforma administrativă și cea a sistemului judiciar, în vederea scăderii ratei șomajului și a economiei subterane.

În ceea ce privește Bosnia-Herțegovina, oficialii europeni consideră că nu se fac suficiente eforturi din partea clasei politice pentru a se îndeplini condițiile cerute de UE, nereușind să cadă de acord asupra strategiei de țară cerute de Instrumentul de asistență pentru preaderare, în sectoare precum energie, transport și mediu. De asemenea, Bosnia-Herțegovina trebuie să facă eforturi susținute pentru a se adopta măsuri de reformă pe toate nivelurile de guvernare.

Turcia are un rol economic și politic deosebit în regiune. Uniunea Europeană este interesată de menținerea și consolidarea relațiilor economice cu Turcia, dar și de dezvoltarea cooperării asupra unor probleme de politică externă, deosebit de delicate, apreciindu-se implicarea sa în misiunile și operațiile PSAC⁸, disponibilitatea sa de a contribui la EUFOR CAR⁹ și a EUBAM Libia¹⁰, sprijinul oferit cetățenilor sirieni, dar și poziția sa față de militanții ISIL.

Pe plan intern, comisia observă că Turcia are o economie puternică fiind un partener comercial important pentru UE și o componentă valoroasă a competitivității UE prin

---

⁷ Ibidem, p. 23

⁸ Politica de Apărare și Securitate Comună. Detalii suplimentare: <http://www.mae.ro/node/1882>

⁹ operațiune militară a UE de a contribui la un mediu sigur în Republica Centrafricană, operațiune autorizată de către Consiliul de Securitate al ONU prin Rezoluția 2134 (2014)

¹⁰ Misiunea de asistență a Uniunii Europene pentru gestionarea integrată a frontierelor în Libia (EUBAM Libya)

intermediul uniunii vamale. De asemenea Uniunea este interesată și de dezvoltarea cooperării într-un alt domeniu major, cel energetic.

În urma prezentărilor succinte realizate asupra fiecărui stat, putem constata că fiecare dintre acestea se confruntă cu probleme proprii sau unele dintre ele sunt comune. Comisia, ca și în cazul nostru, analizează riguros fiecare candidat la aderare, pentru că odată membru al Uniunii, instabilitatea dintr-un stat poate consecințe negative asupra economiei europene și implicit asupra monedei unice.

Studiul nostru nu s-a îndreptat față de Cipru marcat de negocieri între liderii ciprioți-greci și ciprioți-turci, încercându-se să se încheie un acord privind reunificarea insulei sub egida ONU și față de Islanda deoarece aceasta a suspendat negocierile de aderare începând cu luna mai 2013.

Indicatori economici cheie

	PIB-ul pe cap de loc. în PPS (% din IIE)	PIB-ul creștere (%)	Inflația (%)	Șomajul (%)	Rata de ocupare de vârstă 20-64 (%)	Rata de particip. vârstă 20-64 (%)	Exporturi (% din PIB bunuri și servicii)	Gov. debt (% din PIB)	Gov. deficit (% din PIB)
Albania	30	1,4	1,9	15,6	57,2	68.0	40.2	62.0*	-3.4*
Bosnia-Herțegovina	29	2.5	-0.2	27.5	n/a	n/a	30.0	n/a	-2.2
Macedonia	35	2.9	2.8	29.0	50.3	70.4	53.9	36.0	-4.1
Kosovo	n/a	3.4	1.8	30.0	n/a	n/a	17.4	n/a	n/a
Munte negru	42	-2.5*	1.8	19.5	52.6	65.1	44.1*	58.0	-2.3
Serbia	36	2.5	7.8	22.1	51.2	66.0	44.7	63.2	-5.0
Turcia	55	4.0	7.5	8.8	53.4	58.4	25.7	36.2*	-0.3*

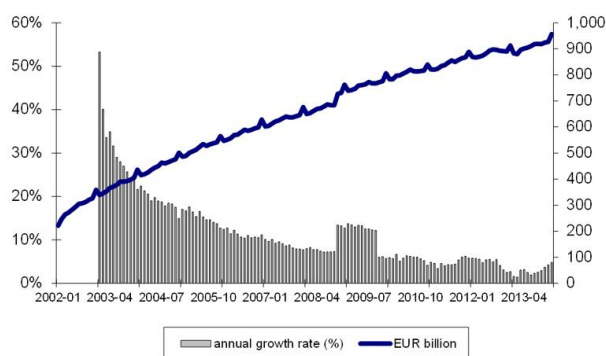
Sursa: Comisia Europeană, după Eurostat, anul de referință 2013, exceptând (*)2012

Instabilitatea politică a Europei a dat naștere la noi semne de întrebare relativ la evoluția monedei euro. Chiar dacă Ucraina nu este încă un stat membru al Uniunii, interesul și preocuparea față de situația politică a acestei zone marcată de conflicte armate este de înțeles, mai ales că instituțiile europene în permanență au reacționat față de orice conflict global, iar astfel de tensiuni în zona europeană nu pot decât să adâncească dificultățile deja existente în sânul statelor membre.

Totuși, Uniunea are deplină încredere în Ucraina, Parlamentul European aprobând anul acesta în septembrie Acordul de Asociere UE – Ucraina, inclusiv Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA)¹¹.

Deși capitolul din acord privind zona de liber-schimb dintre Ucraina și cele 28 de state membre UE, ar fi trebuit să intre în vigoare la 1 noiembrie 2014, UE, Ucraina și Rusia au căzut de acord în cursul negocierilor să amâne intrarea provizorie în vigoare a regulilor comerciale până la data de 31 decembrie 2015¹².

3. Evoluția monedei euro

Sursa: Banca Centrală Europeană

Graficul prezentat mai sus indică creșterea valorii de bancnote euro în circulație, de la momentul introducerii acestora în ianuarie 2002. La sfârșitul anului 2013 bancnotele euro, aflate în circulație, au ajuns la o valoare de 956 miliarde €. După introducerea monedei euro în anul 2002, valoarea și numărul de bancnote a crescut în mod constant, dar ratele de creștere s-au redus treptat.

În mod similar, valoarea și numărul monedelor euro în circulație a crescut constant din anul 2002. La sfârșitul anului 2013, 106 miliarde de monede în valoare de 28 de miliarde € au fost în circulație.

Bancnotele euro nu sunt folosite doar de către cei care locuiesc în zona euro. Moneda euro este o monedă internațională, astfel încât unele bancnote euro ajung și rămân în afara zonei.

Analizii apreciază că între 20% și 25% din bancnotele euro în circulație sunt deținute de persoane din afara zonei euro, în special în regiunile învecinate din zona euro. Solicitarea de bancnote euro în străinătate a crescut vertiginos în cazul în care criza financiară a escaladat, în octombrie 2008. Cererea a crescut considerabil în țările din afara UE din Europa de Est, unde monedele naționale s-au depreciat față de euro. Aceste bancnote euro rămâne în circulație, ceea ce sugerează că acestea sunt ținute de către rezidenți din afara zonei euro¹³.

4. Concluzii

¹¹ Acordul va fi aplicat provizoriu, până la o dată confirmată de Consiliu. Pentru a intra pe deplin în vigoare, acordul trebuie să fie ratificat de cele 28 de state membre, până acum fiind ratificat de doar șase state membre.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/news/ro/news-room/>

¹³ <https://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/circulation/html/index.en.html>

Chiar dacă uniunea este preocupată de situația economică a statelor membre, marcate de criza, ea nu evită a se implica în soluționarea problemelor cu care se confrunta statele candidate pentru poziția de nou membru.

În acest context, al schimbărilor permanente, moneda euro a dat dovadă de forță, a arătat că este o monedă puternică pe piața internațională, nefiind fluctuantă în momentele de tensiune existente la nivel continental. Creșterea sa este constantă, prezentând interes și pentru neeuropeni care au încredere în această monedă. Atâta timp cât euro nu este afectat și Uniunea este puternică, prezentând interes atât pentru noile state candidate cât și pentru viitoare colaborări internaționale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Declarația reuniunii la nivel înalt a zonei euro din 29 iunie 2012
2. Decizia Consiliului Uniunii Europene nr. 2010/427/UE din 26 iulie 2010, publicată în J.O. L 201/30 din 03.08.2010
3. Strategia de extindere și principalele provocări 2014-2015”
4. www.eeas.europa.eu
5. www.europarl.europa.eu
6. www.ecb.europa.eu